

อนุสัญญาว่าด้วย
สิทธิเด็ก
หมายถึงอะไร ?

มูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก (ECPAT Foundation)

เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร ดำเนินงานเพื่อยุติการค้าประเวณีเด็ก สู้ลามกอนาจารเด็ก และการค้าเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ รวมทั้งรูปแบบอื่น ๆ ของการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก เช่น การท่องเที่ยวเพื่อมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก การป้องกันเด็กจากภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ โดยทำงานในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย มูลนิธิส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก เยาวชนและองค์กรเครือข่ายทั้งภาครัฐ และเอกชนในการคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยจากการถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศเชิงพาณิชย์ทุกรูปแบบ

สงวนลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2555 โดย มูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก

พิมพ์ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2555

รวบรวมเรียบเรียงโดย เกษณี จันทร์ตระกูล และ ภูษา ศรีวิลาส
ออกแบบรูปเล่มโดย มนิดา แนบกลาง

ภาพประกอบจาก EyeWire (ลิขสิทธิ์ถูกต้อง)

มูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก (ECPAT Foundation)

426/22 หมู่บ้านกกกากล แล ตำบลริมกก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

โทรศัพท์ 053-750167 โทรสาร 053-750164

อีเมลล์ ecpattk@loxinfo.co.th

เว็บไซต์ www.ecpat-thailand.org

เฟซบุ๊ก www.facebook.com/ecpattk หรือเข้าไปที่ มูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก

สารบัญ

ความหมายของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก	4
หลักการของอนุสัญญา	4
อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กฉบับย่อ	6
เด็กต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบด้วย	16
พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก	19
ใครควรทำหน้าที่ปกป้องสิทธิเด็ก	20
เราจะสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ	
ปกป้องคุ้มครองเด็กอย่างไร	26

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child = CRC) เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิของเด็ก อนุสัญญาดังกล่าวมีหลักการสำคัญว่า เด็กๆทุกคนนั้น มีสิทธิต่างๆ ติดตัวมาตั้งแต่เกิด และประเทศที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของอนุสัญญานี้ จะต้องดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้การปกป้องคุ้มครอง และส่งเสริมการใช้สิทธิของเด็กอย่างสุดความสามารถ อย่างน้อยๆ จะต้องเป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำในการดูแลคุ้มครองเด็ก

ปัจจุบันอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มีประเทศต่างๆ เข้าร่วมเป็นภาคีถึง 195 ประเทศ เหลือประเทศโซมาเลียและสหรัฐอเมริกาเพียง 2 ประเทศที่ยังไม่เข้าร่วมเป็นภาคี ในส่วนของประเทศไทย เราได้ลงนามเข้าเป็นภาคี เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 และอนุสัญญามีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา

หลักการพื้นฐาน 4 ประการ ของ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

1. จะต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อเด็ก โดยให้ความสำคัญแก่เด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่คำนึงถึงความแตกต่าง ในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ชาติพันธุ์ สังคม

ทรัพย์สิน ความทุพพลภาพ การเกิด หรือสถานะอื่นๆ ของเด็ก หรือบิดามารดา ทั้งนี้เพื่อให้เด็กทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน

2. การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก โดยที่กฎหมาย หรือ การกระทำใดๆ จะต้องคำนึงว่าเด็กจะได้รับประโยชน์มากที่สุด เป็นลำดับแรก
3. การมีชีวิต การอยู่รอด และการพัฒนา โดยที่รัฐบาลจะต้อง ปกป้องเด็ก ช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม
4. สิทธิในการมีส่วนร่วม เด็กมีสิทธิแสดงความคิดเห็น ในการ ตัดสินใจในเรื่องใดๆ ที่จะมีผลกระทบต่อเด็ก และทุกคนจะต้อง ให้ความสำคัญกับความคิดเห็นเหล่านั้น

ทำไมต้องมีสิทธิเด็ก ?

เนื่องจากเด็กๆ จำเป็นต้องมีข้อตกลงระหว่างประเทศที่จัดทำขึ้นเป็นพิเศษ เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิ ที่แตกต่างไปจากผู้ใหญ่ โดยเหตุที่เด็กยังไม่เติบโตเต็มที่ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เด็กๆ จึงควรได้รับการดูแลและช่วยเหลือเป็นพิเศษ ซึ่งอาจไม่มีความจำเป็นในบางกรณีสำหรับผู้ใหญ่ รวมถึงได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายที่เหมาะสม ดังนั้นรัฐบาลของทุกประเทศ จึงมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการทำให้เด็กทุกคนได้รับสิทธิดังกล่าว และสร้างหลักประกันว่าผู้ปกครอง และเด็กๆ มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กอย่างแท้จริง

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กฉบับย่อ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มีทั้งหมด 54 มาตรา ที่กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบให้ประเทศภาคีดำเนินการคุ้มครองสิทธิของเด็ก โดยเนื้อหาสาระประกอบด้วยสิทธิเด็ก 4 ด้าน คือ

- 1) สิทธิที่จะมีชีวิตอยู่รอด
- 2) สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง
- 3) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา และ
- 4) สิทธิในการมีส่วนร่วม

มาตรา 1

เด็ก หมายถึง ผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ทุกคน เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้น มีสิทธิตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้

มาตรา 2

อนุสัญญานี้ มีผลบังคับใช้กับเด็กทุกๆ คน ไม่ว่าจะมีความแตกต่างกันในด้านเชื้อชาติ สีผิว เพศ ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ทรัพย์สิน ความทุพพลภาพ สถานะอื่น ๆ ของเด็กหรือครอบครัว

มาตรา 3

หลักการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก กำหนดให้ผู้ใหญ่ต้องทำสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับเด็ก เมื่อผู้ใหญ่จะตัดสินใจในเรื่องใดๆ เขาควรคิดให้รอบคอบเสียก่อนว่า การตัดสินใจจะส่งผลกระทบต่อเด็กอย่างไร

มาตรา 4

รัฐต้องดำเนินมาตรการที่เหมาะสม จัดสรรทรัพยากรอย่างเต็มที่ และให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อให้แน่ใจว่าเด็กทุกคนได้รับสิทธิ

มาตรา 5

รัฐต้องเคารพต่อสิทธิและหน้าที่ของครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูลูก ให้เติบโต และเรียนรู้ในการใช้สิทธิอย่างเหมาะสม

มาตรา 6

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตรอด รัฐบาลต้องสร้างหลักประกันว่าเด็กจะมีชีวิตรอดและได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม

มาตรา 7

เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการจดทะเบียนการเกิด มีชื่อและมีสัญชาติ รวมทั้งได้รู้จักและได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่

มาตรา 8

รัฐควรเคารพต่อสิทธิของเด็ก ในการรักษาเอกลักษณ์ของตนไว้ รวมถึงสัญชาติ ชื่อ และความสัมพันธ์ทางครอบครัวของตน

มาตรา 9

เด็กไม่ควรถูกแยกออกจากพ่อแม่ ยกเว้นเสียแต่ว่า การอยู่แยกออกจากครอบครัวนั้นจะส่งผลดีต่อเด็กมากกว่า เช่น ในกรณีการเลี้ยงลูกที่ไม่เหมาะสมหรือกรณีพ่อแม่ทอดทิ้งเด็ก เด็กที่ถูกแยกออกจากครอบครัวยังคงมีสิทธิในการติดต่อกับพ่อแม่ หากไม่ทำให้เด็กได้รับอันตราย

มาตรา 10

หากเด็กและครอบครัวอยู่กันคนละประเทศ พวกเขาต้องได้รับอนุญาตให้ไปมาหาสู่กัน เพื่อจะได้รักษาความสัมพันธ์ระหว่างกัน หรือกลับมาอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัว

มาตรา 11

รัฐจะต้องดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อไม่ให้เกิดการนำพาเด็ก ๆ เดินทางออกจากประเทศโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

มาตรา 12

เด็กมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น และความคิดเห็นของเด็กนั้นจะได้รับการพิจารณาจากผู้ใหญ่ตามสมควรแก่อายุและวุฒิภาวะของเด็ก

มาตรา 13

เด็กมีสิทธิในการได้รับหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร トラบใดที่ข้อมูลข่าวสารนั้น ไม่สร้างความเสียหายต่อตนเองและผู้อื่น

มาตรา 14

เด็กมีสิทธิในการเลือกนับถือศาสนา และแสดงออกตามความเชื่อและศาสนาของตน

มาตรา 15

เด็กมีสิทธิในการคบหาสมาคมกับเพื่อนๆ เข้าร่วมกลุ่มและองค์กรหากไม่เป็นการรบกวนสิทธิของผู้อื่น

มาตรา 16

เด็กมีสิทธิที่ในการรักษาความเป็นส่วนตัว ทั้งนี้ กฎหมายจะต้องปกป้องคุ้มครองเด็ก ๆ จากการถูกทำร้ายจากการเปิดเผยชื่อครอบครัวและข้อมูลทางบ้าน

มาตรา 17

เด็กมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่น่าเชื่อถือจากสื่อมวลชน สื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หนังสือ คอมพิวเตอร์ จะต้องให้ข้อมูลข่าวสารที่เด็กสามารถเข้าใจได้อย่างเหมาะสม และป้องกันสื่อที่เป็นอันตราย

มาตรา 18

พ่อและแม่มีส่วนรับผิดชอบในการเลี้ยงดูบุตรและคำนึงว่าอะไร เป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับเด็ก รัฐมีหน้าที่ในการช่วยจัดบริการ ให้พ่อแม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้อย่างเหมาะสม

มาตรา 19

รัฐต้องสร้างหลักประกันว่าเด็กได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม ได้รับการคุ้มครองจากความรุนแรงทุกรูปแบบ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ การละเลยทอดทิ้ง การกระทำทารุณ หรือการแสวงประโยชน์ รวมทั้งการล่วงละเมิดทางเพศ

มาตรา 20

เด็กที่ครอบครัวไม่สามารถให้การดูแลได้ จะต้องได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมโดย ผู้ที่เคารพต่อศาสนา วัฒนธรรมและภาษาของเด็ก

มาตรา 21

เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้เด็กได้อยู่ในความดูแลของครอบครัวอุปถัมภ์หรือรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ทั้งการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ในประเทศหรือต่างประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาว่าสิ่งใด นั้นดีที่สุดสำหรับเด็ก

มาตรา 22

เด็กที่มีสถานะเป็นผู้ลี้ภัยและจำเป็นต้องออกไปอาศัยในประเทศอื่น จะต้องได้รับสิทธิที่เท่าเทียมกันกับเด็กของประเทศนั้นๆ โดยได้รับการ คุ้มครองและความช่วยเหลือเป็นพิเศษ และมีสิทธิกลับไปอยู่ร่วมกับ ครอบครัว

มาตรา 23

เด็กที่มีความพิการใดๆ จะต้องได้รับสิทธิในการได้รับความดูแล และความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้พวกเขาสามารถพึ่งพาตนเองและมีส่วนร่วมในชุมชน

มาตรา 24

เด็กมีสิทธิที่จะได้รับบริการทางด้านสาธารณสุขที่ดี เข้าถึง น้ำสะอาด อาหารที่ถูกต้องสุขลักษณะทางโภชนาการ สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เพื่อให้พวกเขาที่มีสุขภาพอนามัยที่ดี

มาตรา 25

เด็กที่ได้รับการคุ้มครองดูแล จากหน่วยงานที่ทำหน้าที่แทนครอบครัวของเด็ก จะต้องได้มีการติดตามการคุ้มครองดูแลนั้นอย่างสม่ำเสมอ

มาตรา 26

รัฐจะต้องจัดเตรียมเงินช่วยเหลือพิเศษให้แก่เด็กและครอบครัว หากมีความต้องการนั้นเกิดขึ้น

มาตรา 27

เด็กมีสิทธิได้รับสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต อาทิ เช่น อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่ที่ปลอดภัย เพียงพอต่อการพัฒนาด้านร่างกาย สมอง จิตใจ ศิลธรรม และสังคม และให้ความช่วยเหลือบิดา มารดาและผู้อื่นที่ทำหน้าที่ดูแลเด็ก

มาตรา 28

เด็กมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย มีโอกาสในการศึกษาขั้นสูงตามความสามารถของเด็ก โดยรัฐต้องดำเนินการเพื่อสนับสนุนการเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ และลดอัตราการออกจากโรงเรียนกลางคันของเด็ก

มาตรา 29

การศึกษาที่จัดให้ต้องมุ่งไปสู่ การพัฒนาบุคลิกภาพ สติปัญญา มีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและเปิดโอกาสให้มีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาที่มีมาตรฐาน

มาตรา 30

เด็กที่มาจากชนกลุ่มน้อย หรือชนพื้นเมืองมีสิทธิที่จะปฏิบัติ ตามวัฒนธรรม นับถือและปฏิบัติทางศาสนา หรือมีสิทธิใช้ ภาษาของตนในชุมชนกับสมาชิกอื่นในกลุ่มเดียวกัน

มาตรา 31

เด็กมีสิทธิในการพัก มีเวลาพักผ่อน เข้าร่วมกิจกรรม การละเล่น ทางสันทนาการที่เหมาะสมตามวัย และมีส่วนร่วมอย่างเสรีใน ทางวัฒนธรรมและศิลปะ

มาตรา 32

เด็กมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากการแสวงหาประโยชน์ทาง เศรษฐกิจ การทำงานที่เสี่ยงอันตราย ขัดขวางการศึกษา เป็น อันตรายต่อสุขภาพ หรือการพัฒนาของเด็ก รัฐต้องดำเนิน

มาตรการเพื่อกำหนดอายุขั้นต่ำในการรับเด็กเข้าทำงาน จำนวน ชั่วโมง สภาพการจ้างงานที่เหมาะสม ค่าจ้างที่เป็นธรรม และ กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน

มาตรา 33

รัฐต้องดำเนินมาตรการที่เหมาะสมในการคุ้มครองเด็กจาก อันตรายของยาเสพติด รวมทั้งสารที่มีพิษต่อจิตประสาทอื่น ๆ และป้องกันการใช้เด็กเพื่อการผลิต และค้าสารเสพติด

มาตรา 34

รัฐต้องคุ้มครองเด็กจากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ และการ กระทำทางเพศทุกรูปแบบ เพื่อป้องกันการข่มขืน หรือบีบบังคับ เด็กให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเพศ การแสวงหาประโยชน์จาก เด็กในการค้าประเวณีหรือการกระทำอื่นๆ ทางเพศ รวมทั้งการ แสวงลามกอนาจาร และที่เกี่ยวข้องกับสิ่งลามกอนาจาร

มาตรา 35

รัฐต้องดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง เพื่อป้องกันการลักพา การขาย หรือการลักลอบค้าเด็กในทุกรูปแบบ

มาตรา 36

รัฐต้องคุ้มครองเด็กจากการถูกแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบอื่นที่เป็น อันตรายต่อสวัสดิภาพของเด็ก

มาตรา 37

รัฐภาคีประกันว่าเด็กต้องไม่ได้รับการทรมาน ถูกปฏิบัติ หรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม ไม่มีการลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต เด็กที่กระทำผิดต้องถูกควบคุมแยกต่างหากจากผู้ใหญ่ เด็กทุกคนมีสิทธิขอความช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือทางอื่นที่เหมาะสม

มาตรา 38

เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากสงคราม กรณีพิพาทกันด้วยอาวุธ รัฐต้องไม่มีการเกณฑ์เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เข้าประจำในกองทัพ เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ต้องไม่ถูกบังคับเป็นทหารหรือหรือมีส่วนร่วมในสงคราม

มาตรา 39

รัฐต้องส่งเสริมการฟื้นฟูทั้งทางร่างกาย และจิตใจและการกลับคืนสู่สังคมของเด็กที่ถูกละเมิด ละเลย แสวงประโยชน์ ถูกกระทำโดยมิชอบ ทรมานหรือการลงโทษหรือการปฏิบัติที่โหดร้าย

มาตรา 40

เด็กทุกคนที่ถูกกล่าวหา ตั้งข้อหาว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญา มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือด้านกฎหมาย และการปฏิบัติที่เคารพต่อสิทธิของเด็กในกระบวนการยุติธรรม

มาตรา 41

หากกฎหมายในประเทศหรือระหว่างประเทศให้การคุ้มครองเด็กดีกว่าอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กก็ให้ใช้กฎหมายนั้นแทน

มาตรา 42 - 45

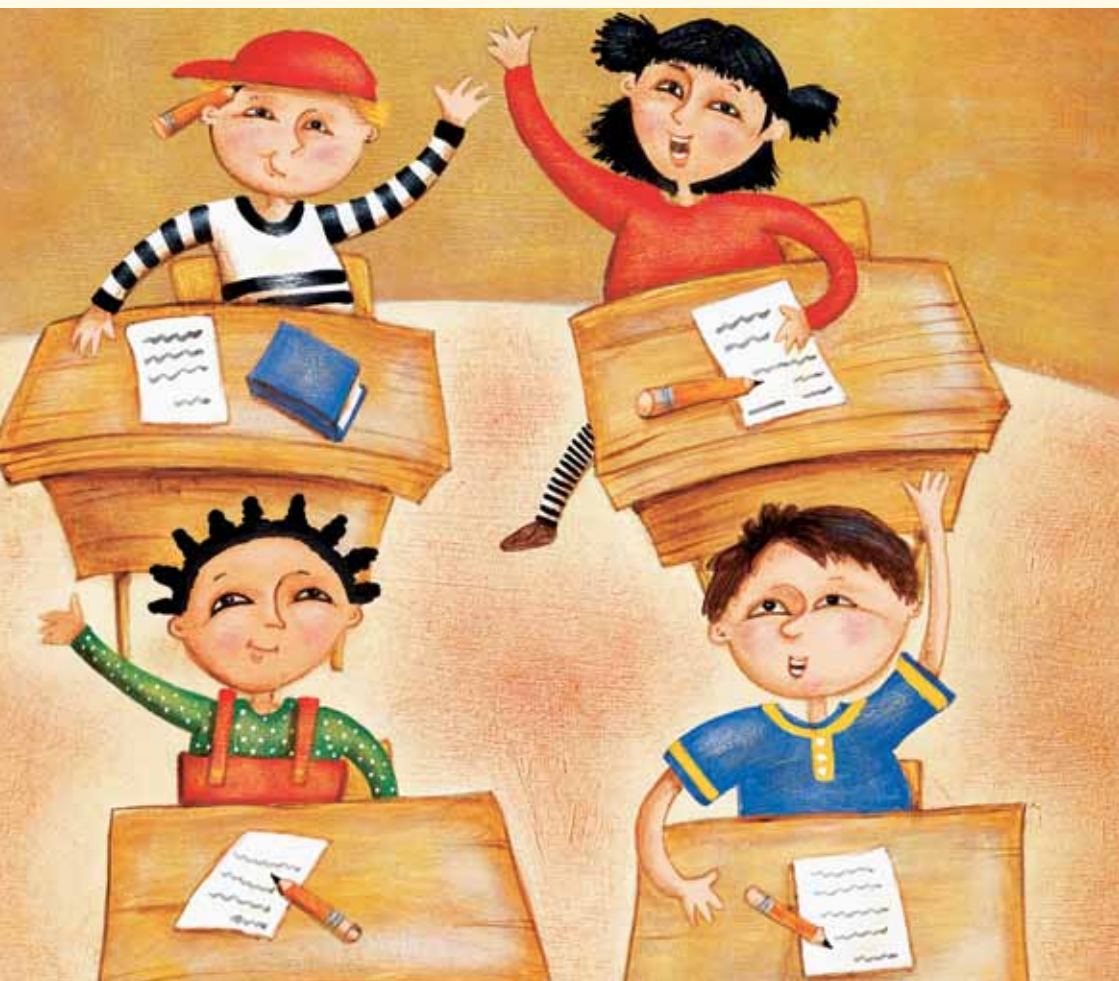
เป็นข้อกำหนดหลักเกณฑ์ ซึ่งประเทศที่เข้าร่วมเป็นภาคี ต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้แน่ใจว่าอนุสัญญาฯ เป็นที่รับรู้กันอย่างกว้างขวาง ทั้งแก่ผู้ใหญ่และเด็ก มีการดำเนินการอย่างจริงจัง รวมทั้งการจัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก เพื่อตรวจสอบความคืบหน้าของรัฐภาคี การนำเสนอรายงานแก่คณะกรรมการรวมทั้งกลไก และวิธีการสอดส่องดูแลการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ และกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ในการบังคับใช้อนุสัญญากับประเทศที่เป็นภาคี

มาตราที่ 46-54

เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีการลงนาม ระยะเวลาที่อนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้ แนวทางการเสนอขอแก้ไข การตั้งและการถอนข้อสงวน รวมถึงแนวทางการบอกเลิกอนุสัญญาฯ

เด็กต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบด้วย

เด็กๆ มีสิทธิตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แต่สิทธิดังกล่าวนำมาซึ่งหน้าที่และความรับผิดชอบด้วย ตัวอย่างเช่น เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาซึ่งหมายความว่าเด็กๆ มีหน้าที่ต้องไปโรงเรียน เพื่อศึกษาหาความรู้และพัฒนาตนเอง หากพูดถึงสิทธิในการพักผ่อนและการเล่น ย่อมหมายความว่าเด็กต้องรับผิดชอบในภารกิจประจำวันของตนเช่นเดียวกัน เด็กมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการให้เกียรติผู้อื่น รวมทั้งเด็กๆ คนอื่น พ่อแม่ สมาชิกในครอบครัว และครู อาจารย์

คำแนะนำบางประการเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบที่มาพร้อมกับสิทธิ

สิทธิเด็ก	หน้าที่และความรับผิดชอบของเด็ก
สิทธิของเด็ก ในการได้รับการศึกษา	เด็ก ๆ มีข้อผูกมัดที่จะเรียนรู้เท่าที่พวกเขาสามารถกระทำได้ และหากเป็นไปได้ ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์กับเด็กคนอื่นด้วย
สิทธิเด็กครอบคลุมเด็กทุกคน ไม่ว่าจะเพศ เชื้อชาติ สถานะทางสังคม ภาษา อายุ ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศใด หรือนับถือศาสนาใด	เด็กต้องมีความรับผิดชอบในการเคารพซึ่งกันและกันในฐานะมนุษย์เช่นกัน
เด็ก มีสิทธิที่จะอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สะอาด	เด็กมีหน้าที่รับผิดชอบในการทำสิ่งที่เขาสามารถทำได้ในการรักษาสิ่งแวดล้อม
เด็กมีสิทธิที่จะมีอิสระในการคิด มีความเชื่อและนับถือศาสนา	เด็ก ๆ ต้องเคารพความคิด ความเชื่อของผู้อื่น หรือหลักศาสนาอื่นๆ
เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากสงคราม ความโหดร้าย การแสวงหาประโยชน์ และการถูกละเลย	เด็ก ๆ ย่อมต้องมีความรับผิดชอบที่จะไม่รังแกหรือทำร้ายซึ่งกันและกันด้วย
เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิต	เด็กควรให้ความช่วยเหลือให้แก่เด็กคนอื่นที่มีความจำเป็น เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่ถูกแบ่งแยกกีดกัน เพื่อให้พวกเขาได้รับสิทธิเช่นกัน

ข้อควรจำ !

- ในฐานะที่เป็นเด็ก เรามีทั้งสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบ
- การมีสิทธิ ไม่ได้หมายความว่า เราจะได้รับทุกสิ่งทุกอย่างที่ต้องการ แต่หมายความว่าเด็กได้รับการคุ้มครอง การดูแล เพื่อให้ปลอดภัยอยู่เสมอ
- ทุกคนในสังคมมีหน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็ก

พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child

พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กคืออะไร?

พิธีสาร คือ ข้อตกลงเสริมของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

เลือกรับ คือ เปิดโอกาสให้ประเทศทั้งที่เป็นและไม่เป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก สามารถลงนามเข้าเป็นภาคี หรือสามารถที่จะเลือกรับเฉพาะพิธีสารใดของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กก็ได้

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีพิธีสารเลือกรับ 3 ฉบับ คือ

- 1) พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่อง การขายเด็ก การค้าประเวณีเด็ก และสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก: เพิ่มเติมอนุสัญญา ข้อ 32, 34 และ 35 เพื่อคุ้มครองเด็กจากการแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ทางเพศและพัฒนาการทางร่างกายและจิตวิญญาณของเด็ก
- 2) พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่อง ความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยอาวุธ: เพิ่มเติมอนุสัญญาข้อ 38 เพื่อประกันว่าบุคคลใดที่มีอายุไม่ถึง 18 ปี จะไม่มีส่วนร่วมโดยตรงในการสู้รบและไม่ถูกบังคับให้เข้าร่วมในกองทัพ
- 3) พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่อง กระบวนการติดต่อร้องเรียน เพื่อให้เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมในการขอความเป็นธรรมในระดับสากล กรณีถูกละเมิดสิทธิในระดับนานาชาติ

ทำไมต้องมีพิธีสาร ?

หลังจากที่ได้จัดทำอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและมีประเทศเข้าเป็นภาคีสมาชิกถึง 195 ประเทศ แต่ปรากฏว่ายังมีปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่อีกมากคือ ปัญหาการค้าเด็กและการใช้ประโยชน์จากเด็กในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะทางเพศ กับปัญหาการที่เด็กต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การสูบบุหรี่ด้วยกำลังอาวุธเพิ่มมากขึ้นและมีความร้ายแรงเพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ. 2543 องค์การสหประชาชาติได้จัดทำพิธีสารต่อท้ายอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กอีกสองฉบับ คือพิธีสารเลือกรับฯ เรื่องความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกัน ด้วยกำลังอาวุธ และพิธีสารเลือกรับฯ เรื่องการขายเด็ก การค้าประเวณี เด็กและสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก และเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2554 คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้รับรองพิธีสารเลือกรับฯ เพิ่มเติมอีกหนึ่งฉบับ คือ พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่องกระบวนการติดต่อร้องเรียน เพื่อให้เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมในการขอความเป็นธรรมในระดับสากล

ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเลือกรับ ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 ในปี พ.ศ. 2549 และเป็นภาคีของพิธีสารฉบับที่ 3 ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2555 ที่ผ่านมา

พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ทั้ง 3 ฉบับ มีใจความดังนี้...

1. พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่อง การขายเด็ก การค้าประเวณีเด็ก และสื่อลามกที่เกี่ยวข้องกับเด็ก (Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the Sale of children, Child Prostitution and Child Pornography)

ปัญหาสำคัญที่แพร่หลายและเป็นอันตรายอย่างยิ่งสำหรับเด็ก คือการขายเด็ก การค้าประเวณีเด็ก และสื่อลามกที่เกี่ยวข้องกับเด็ก แม้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กจะกำหนดมาตรการในการคุ้มครองเด็กไว้แล้ว ในข้อ 32, 34 และ 35 แล้วก็ตาม ปรากฏว่าการขนย้ายเด็กทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศมีเพิ่มมากขึ้นเพื่อความมุ่งหมายในการขายเด็ก การนำเด็กไปค้าประเวณี และการนำไปทำสื่อลามกที่เกี่ยวข้องกับเด็ก นอกจากนี้ยังมีการท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ในการใช้บริการทางเพศจากเด็ก รวมทั้งการพัฒนาการในการขายเด็กและการค้าประเวณีเด็กและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเผยแพร่สื่อลามกเด็กโดยสื่อสมัยใหม่อย่างการเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ทำให้สหประชาชาติกังวลอย่างยิ่งถึงการแพร่หลายและความรุนแรงของปัญหาดังกล่าวทั่วโลก จึงได้จัดทำพิธีสารนี้ขึ้นเพื่อขยายมาตรการที่รัฐภาคีควรดำเนินการเพื่อป้องกันการคุ้มครองเด็ก

พิธีสารดังกล่าวมีหลักการสำคัญดังนี้

- (1) กำหนดนิยามของคำว่า การขายเด็ก การค้าประเวณีเด็ก และสื่อลามกที่เกี่ยวข้องกับเด็กให้ชัดเจน
- (2) การห้ามให้มีและกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญา เกี่ยวกับการส่งมอบเด็กโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลไปยังอีกบุคคลหรืออีกกลุ่ม เพื่อค่าตอบแทนหรือผลประโยชน์ การค้าประเวณีเด็ก และสื่อลามกที่เกี่ยวข้องกับตัวตนจริงของเด็ก หรือ การทำจำลองเพื่อจุดประสงค์ทางเพศ

- (3) การกำหนดมาตรการในการริบทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด
- (4) กำหนดให้ความผิดที่ตามพินิจสำนวนนี้เป็นความผิดที่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้แก่นักกันได ซึ่งหมายความว่าจำเป็นต้องให้ความผิดดังกล่าวมีโทษที่รุนแรงพอที่จะส่งผู้ร้ายข้ามแดนกันได
- (5) รัฐภาคีจะต้องให้ความช่วยเหลือซึ่งกันเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานที่จะใช้ฟ้องร้องดำเนินคดีและลงโทษบุคคลที่กระทำผิด
- (6) จัดมาตรการที่เหมาะสมในการ คัดกรองสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก เช่น กระบวนการพิจารณาคดีที่คำนึงถึงความต้องการพิเศษของเด็ก การคุ้มครองเอกลักษณ์ความเป็นส่วนตัวของเด็กและพยาน
- (7) นโยบายในการป้องกัน แก่ไข และส่งเสริมความรู้ทางกฎหมายและความตระหนักของสาธารณชน ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก
- (8) ความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันแกี่ไขปัญหาการบำบัดฟื้นฟูและส่งกลับเด็กที่เป็นผู้เสียหาย

2. พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่อง ความ
เกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ (Optional
Protocol to the Convention on the Rights of the Child
on the Involvement of Children in the Armed Conflicts)
พิธีสารฉบับนี้เกิดขึ้นเนื่องจากมีการใช้เด็กมาฝึกการสู้รบและเข้าร่วม
ในการสู้รบในที่ต่าง ๆ ทั่วโลก ในขณะที่เด็กยังไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอที่จะรักษาตัวเองให้ปลอดภัย เสี่ยงต่อการถูกทำร้าย ถูกฆ่า พิกการ
ง่ายกว่าผู้ใหญ่ เด็กอาจต้องใช้อาวุธฆ่าคู่ต่อสู้ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ
สภาพจิตใจของเด็กในอนาคต นอกจากนี้ยังทำให้เด็กไม่ได้รับการ
พัฒนาการต่างๆ ของเด็ก เช่น ไม่ได้รับการศึกษาเพราะมาปฏิบัติ
หน้าที่ในการสู้รบ และไม่ได้รับการพัฒนาในด้านอื่นๆ ดังนั้นเพื่อ
ขยายการคุ้มครองเด็กในเรื่องนี้และเพื่อครอบคลุมไปถึงเด็กที่มีอายุต่ำกว่า
18 ปี ให้มีรายละเอียดที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น
เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการนำเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีเข้ามาเกี่ยวพันใน
ความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ องค์การสหประชาชาติจึงได้จัดทำ
พิธีสารฉบับนี้ขึ้น โดยมีหลักการที่สำคัญดังนี้

- (1) รัฐภาคีจะต้องประกันว่าสมาชิกกองทัพของตนที่อายุไม่ถึง
18 ปี จะไม่มีส่วนร่วมโดยตรงในการสู้รบ
- (2) รัฐภาคีจะต้องประกันว่าบุคคลที่อายุไม่ถึง 18 ปี จะไม่ถูก
คัดเลือกโดยการบังคับให้เข้าร่วมในกองทัพ ตลอดจนกลุ่ม
กองกำลังติดอาวุธ
- (3) หากยังมีการรับสมัครเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ที่สมัครใจ
เข้าร่วมกองทัพแห่งชาติ รัฐภาคีจะต้องประกันว่า การคัดเลือก
เช่นนั้นต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจอย่างแท้จริงและต้อง
เป็นไปด้วยความยินยอมของบิดามารดาหรือของผู้ปกครอง

ตามกฎหมายและต้องได้รับการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ทางทหารอย่างถูกต้องด้วย

- (4) พิธีสารนี้ไม่ใช่บังคับกับโรงเรียนที่ดำเนินการหรืออยู่ภายใต้การควบคุมของกองทัพที่ให้การศึกษและพัฒนาเด็ก

3. พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่อง กระบวนการติดต่อร้องเรียน (Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on a communications procedure)

พิธีสารฉบับนี้ เป็นข้อตกลงเสริมเรื่องการให้เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมในการขอความเป็นธรรมในระดับสากล หากประเทศไม่มีกระบวนการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง ไม่มีกระบวนการเยียวยา หรือมีแต่กระบวนการเยียวยามีความล่าช้าโดยไม่มีเหตุสมควร เป็นแนวทางการตรวจสอบการละเมิดหรือละเว้นการปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชน สนธิสัญญาต่างๆ โดยผู้ที่ร้องเรียน คือ บุคคลที่เป็นเหยื่อจากการละเมิดหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับการยินยอมจากเหยื่อ นอกจากนี้ รัฐภาคีสามารถร้องเรียนรัฐภาคีอื่นว่ามีการละเมิดก็ได้

หลักการที่สำคัญของพิธีสารฉบับนี้มีดังนี้

- (1) มาตรการคุ้มครองบุคคลจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ถูกข่มขู่ อันเป็นผลจากการเสนอข้อร้องเรียนหรือให้ความร่วมมือกับกรรมการ รวมทั้งไม่มีการเปิดเผยข้อมูลของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อสาธารณชน

- (2) แนวทางการติดต่อร้องเรียนของบุคคล หรือกลุ่มบุคคล
- (3) แนวทางการรับพิจารณาข้อร้องเรียน เช่น ไม่รับข้อร้องเรียนที่ไม่มีชื่อผู้ร้องเรียน ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ข้อร้องเรียนไม่มีเหตุผลหรือไม่มีหลักฐานเพียงพอ
- (4) แนวทางการพิจารณาข้อร้องเรียน และการส่งต่อข้อร้องเรียน
- (5) แนวทางการระงับข้อพิพาท
- (6) แนวทางการติดตามการปฏิบัติของรัฐภาคีตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ
- (7) กระบวนการไต่สวนการละเมิดที่ร้ายแรงหรือเป็นระบบ

- พิธีสารฉบับนี้เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กและครอบครัวเข้าถึงช่องทางการร้องเรียน เมื่อไม่ได้รับความยุติธรรมจากรัฐไปยังหน่วยงานที่จะเป็นปากเป็นเสียงแทนเด็กในระหว่างประเทศ

- อย่างไรก็ตาม ...พิธีสารฉบับนี้จะมีผลต่อเมื่อมีรัฐบาลจำนวนอย่างน้อย 10 ประเทศ เข้าร่วมเป็นสมาชิก ดังนั้นเด็กทุกคนต้องช่วยกันเรียกร้องให้รัฐบาลประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมเป็นภาคีเพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงความยุติธรรมสำหรับเด็ก ๆ ทั่วโลก

เราจะสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ ปกป้องคุ้มครองเด็กอย่างไร?

ใครควรปกป้องสิทธิเด็ก

เราทุกคนในสังคม รวมทั้งตัวของตัวเอง มีหน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองเด็กและสิทธิของพวกเขา พ่อแม่ ครู สมาชิกของชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา แพทย์ สมาชิกรัฐสภา และแม้แต่นายกรัฐมนตรี มีหน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองเด็ก ครอบคลุมโดยเฉพาะพ่อแม่ และผู้ปกครอง มีหน้าที่ ความรับผิดชอบเบื้องต้นในการสร้างความตระหนัก และทำให้เด็กได้รับความปลอดภัยอย่างแท้จริง

เด็ก สามารถเรียนรู้ถึงสิทธิของตน รวมทั้งหน้าที่ความรับผิดชอบ และประพฤติตนในทางที่ช่วยในการปกป้องคุ้มครองกันและกัน ในขณะเดียวกันเด็กเองต้องเคารพสิทธิของผู้อื่นและพูดคุยกุประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและความปลอดภัยของพวกตนเองอย่างเปิดเผย

ครอบครัว ชุมชน และผู้ใหญ่ สามารถให้การสนับสนุนการดูแลและพัฒนาศักยภาพของเด็ก พุดคุยกับเด็ก ๆ ถึงประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อพวกเขา และรายงานการล่วงละเมิดเด็กไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายองค์กรและสถาบันอื่น ๆ สามารถเรียนรู้และพัฒนาให้เป็นองค์กรที่มีความรู้ ความชำนาญด้านสิทธิเด็ก และจัดการกับการล่วงละเมิด

รัฐบาลสามารถปกป้องคุ้มครองเด็กโดยการบังคับใช้กฎหมาย และสร้างนโยบายที่ส่งเสริมสิทธิเด็ก

องค์กรพัฒนาเอกชนและผู้กำหนดกฎหมาย สามารถกำหนดมาตรฐานการคุ้มครองเด็กที่เป็นสากล และทำงานร่วมกันอย่างแข็งขันในการคุ้มครองสิทธิของเด็ก

อนุสัญญาว่าด้วย สิทธิเด็ก หมายถึงอะไร ?

เอกสารนี้ได้รับการสนับสนุนจาก
องค์กรคินเดออร์นอร์ทไลฟ์
Kindernorthlife-KNH และ

เอ็คแพท อินเตอร์เนชันแนล
ECPAT International

จัดทำโดย

มูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก
(ECPAT Foundation)

■ 426/22 หมู่บ้านกกกาด ตำบลริมกก
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100
โทรศัพท์ 053-750167
โทรสาร 053-750164

■ อีเมล ecpattk@loxinfo.co.th
เว็บไซต์ www.ecpat-thailand.org
เฟสบุ๊ก www.facebook.com/ecpattk
หรือเข้าไปที่ มูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก